

Wageningen moet afrekenen met het verleden. Het past de universiteit om 'sorry' te zeggen over de nadruk die jarenlang is gelegd op industriële landbouw, zegt een hoogleraar van dezelfde Wageningen University & Research (WUR).

Joop Bouma 26 juni 2019, 09:14

Kritiek in eigen huis. Esther Turnhout, hoogleraar bos- en natuurbeleid aan de WUR, vindt dat 'Wageningen' moet nadenken over hoe de universiteit meer open en transparant kan zijn over de historische en huidige rol bij onderzoek, beleid en landbouwpraktijk.

Turnhout schreef mee aan het rapport van Ipbes, het VN-platform voor biodiversiteit en ecosysteemdiensten, waarvan 130 landen lid zijn. Ipbes maakte vorige maand de balans op van natuur en soortenrijkdom, wereldwijd. De uitkomst was alarmerend: de mens vernietigt de natuur harder dan ooit, pleegt roofbouw op de natuurlijke rijkdommen, ondergraaft het voortbestaan van soorten dieren en planten, en daarmee zijn eigen toekomst. Turnhout werkte mee aan het hoofdstuk met opties om het tij te keren.

Fundamentele keuzes

De Wageningse hoogleraar zegt dat het tegengaan van het verlies aan soorten meer vergt dan alleen een betere natuurbescherming. Ze vindt dat de nadruk op versterking van de natuur een verkeerde is. Er moeten volgens het rapport veel fundamentele keuzes worden gemaakt, zoals afscheid nemen van de focus op intensieve landbouw en veeteelt en op het produceren van vlees, zuivel en gewassen voor de wereld.

Esther Turnhout
Beeld Foto: Guy Ackermans (Photo: Guy Ackermans)

Turnhout pleit voor een publieke erkenning dat de wetenschappelijke koers van Wageningen achteraf gezien veel schade heeft opgeleverd. Te lang heeft Wageningen volgens haar alle kaarten gezet op intensivering van het landbouw en veeteelt. Uit de gevolgen voor natuur en landschap blijkt dat die visie niet langer houdbaar is, vindt zij.

Het excuus zal er zal er niet komen, reageert Simon Vink, woordvoerder van de Raad van bestuur van de WUR. Hij zegt dat de WUR door de jaren heen voortdurend kanttekeningen heeft geplaatst bij intensieve landbouw, het grootschalig gebruik van bestrijdingsmiddelen en het verlies aan landschap. “Het beeld dat wij als universiteit als een blind paard op een ravijn zijn afgerend, is onjuist. Bovendien, wij hebben niet bedacht dat er in een seizoen zes sneden gras van de velden kunnen worden afgehaald. Dat is een uitvinding van de landbouw. Wij willen juist een ecosysteem met ruimte voor de boer én de grutto. Wij moeten vooruitkijken, terugblikken heeft weinig zin, al moeten we wel leren van het verleden. Maar dat hebben we ook gedaan.”

Andere visie

Turnhout schrok, zegt ze, toen ze na publicatie van het VN-rapport van mensen uit haar omgeving hoorde hoe velen haar universiteit zien als de architect van de grootschalige, intensieve landbouw in Nederland. “Ik weet uit eigen waarneming dat er op deze universiteit tal van wetenschappers

rondlopen die een heel andere visie hebben en dat ook in hun wetenschappelijke werk laten zien. Er is duidelijk sprake van een verandering in wetenschappelijke visies. Maar buiten de universiteit heerst de opvatting dat bij de WUR de focus nog altijd ligt op het behoud van de grootschaligheid, de intensieve landbouw.”

De Ibpes-studie laat zien, zegt Turnhout, dat de kernoorzaak van het verlies aan biodiversiteit raakt aan gevestigde politieke en economische belangen. “We moeten toe naar een duurzame productie, die niet wordt tegengewerkt door enorme subsidies aan landbouw, visserij en de fossiele sector. Die aanpak, de ombouw naar een circulaire landbouw, is als laaghangend fruit: het heeft direct grote effecten.” Ze stelt vast dat er in Nederland buitensporig veel aandacht is voor de klimaatveranderingen, maar vrijwel niet voor het verlies aan biodiversiteit.

Vice-voorzitter van IPBES, het VN-platform voor biodiversiteit, tijdens de presentatie van zijn rapport, in mei in Parijs. Beeld REUTERS

De consument kan het probleem niet oplossen, terwijl er in de samenleving wel veel nadruk wordt gelegd op de keuzes die burgers maken. “Daarmee wordt alle verantwoordelijkheid op de schouders van consumenten gelegd. Dat is te gemakzuchtig.”